

[Justitsministeren.]

betænkningen side 35 og side 12 erkendes, at det for borgerne under visse omstændigheder vil kunne stille sig tvivlsomt, om besættelsen stadig er påtvunget landet ved magtanvendelse eller trusel derom, men en sådan tvivl lader sig næppe løse ved egentlige lovforanstaltninger.

Den norske professor Andenæs udtalte på kriminalistforeningens årsmøde betænkelighed ved, at udvalget i sit udkast lige stillede besættelse med krig, og fremhævede muligheden af en tvangsmæssig besættelse fra et venligsindet magts side, en magt, som landet havde fælles interesse med, for så vidt angår krigens udfald. Bestemmelserne i § 103 kunne, mente han, ikke godt anvendes under en venligsindet, men påtvungen okkupation, og på den anden side kunne der også under en sådan okkupation forekomme interessekonflikter, hvorfor der kunne være god grund til at have straffebestemmelser, som ramte utilbørligt samarbejde bag myndighedernes ryg også med den i og for sig venligsindede besættelsesmagt. Som eksempel herpå henviste han til den engelske og amerikanske besættelse af Island under sidste krig. Af de udtalelser, den islandske højesteretsdommer Arni Tryggvason fremsatte på samme årsmøde, fremgik det imidlertid, at man dør i det hele havde klaret sig tilfredsstillende med bestemmelserne i den islandske straffelovs kapitler 10 og 11, der svarer til vore kapitler 12 og 13. Medens den engelske besættelse den 10. maj 1940 skete trods Islands protest og altså var tvangsmæssig, omend af meget lempelig karakter, skete den amerikanske besættelse efter amerikansk-islandsk overenskomst af 10. juni 1941 om militær beskyttelse af Island, så længe krigen varede — forud for de amerikanske troppers afløsning af de engelske. Kun den engelske besættelse ville således kunne falde ind under den i udkastets § 103, stk. 2, givne begrebsbestemmelse af „besættelse“.

Den mulighed består naturligvis, at landet kan blive besat af en fremmed magt, der er „venligsindet“, og hvis interesse i krigens udfald falder sammen med Danmarks. Netop fordi en besættelsesmagt vil kunne have interesse i, at besættelsen udadtil kommer til at tage sig ud som frivillig, eller i, at den senere af regeringen erklæres at være gået over til at være frivillig, har man imidlertid ikke ment på forhånd at kunne eller burde give særlige regler gældende for en besættelse af den af professor Andenæs nævnte art. Hvis den virkelig er af den beskaffenhed, kan bestemmelserne om bistand til fjenden

jo ikke tænkes bragt i anvendelse, såfremt krigen falder ud, som besættelsesmagten og Danmark altså håber. Der ville iøvrigt i så fald formentlig fra regeringens side foreligge sådanne tilkendegivelser — overenskomst, eventuelt lovgivning —, at det er klart for befolkningen, at besættelsesmagten ikke kan betragtes som „fjenden“ eller „fjendtlig krigs- eller besættelsesmagt“. Omvendt, hvis krigen falder ud til ugunst for besættelsesmagten, så kan det ikke udelukkes, at der efter et regeringsskifte ville kunne rejses tiltale efter § 103 for bistand til besættelsesmagten. Da der imidlertid kræves forsæt til bistand til fjenden, vil domfældelse i hvert fald ved uafhængige domstole her i Danmark dog sikkert ikke kunne gennemføres, såfremt de ovennævnte regeringserklæringer med videre har været utvetydige og ikke i den almindelige opfattelse har stået som aftvunget regering eller hidrørende fra en ulovlig marionetregering. Den tvivl, der for borgerne vil kunne tænkes vedrørende besættelsens karakter, vil ikke kunne afhjælpes af en særlig straffelovsbestemmelse, udelukkende gældende for venligsindet besættelse.

Man kan så spørge, om lovforslaget her indeholder tilstrækkelig straffehjemmel til sikring mod misbrug i de af Andenæs nævnte interessekonflikter under en „venskabelig“ besættelse. Det må vel antages, at en lovgivning, sigtende til at tilvejebringe sådan hjemmel, afpasset efter de konkrete forhold under en venligsindet besættelse vil være mulig, men det er dog nok rigtigt, at det vil være bedst på forhånd at have sådanne bestemmelser. Som jeg nævnte før, klarede man sig på Island meget godt med bestemmelser svarende til den nugældende danske straffelovs, og udkastets og dette lovforslags bestemmelser betyder i denne henseende i hvert fald ingen forringelse.

Af de nye bestemmelser vil § 106, der straffer den, der udnytter sin forbindelse med besættelsesmagten til at krænke danske myndigheders bestemmelsesfrihed, have særlig interesse, og den vil efter sin formulering også være anvendelig i tilfælde af en venligsindet besættelse, idet der ikke tales om fjenden eller fjendtlig besættelsesmagt, men kun om besættelsesmagten. Den vil derimod kun kunne anvendes, når og så længe besættelsen er påtvunget landet med magtanvendelse, den finder ikke anvendelse på noget, som er sket i henhold til en forud for besættelsen indgået frivillig overenskomst eller senere bliver fortsat i henhold til en sådan overenskomst. Der er dog næppe tilstrækkelig grund til at supplere bestemmelsen med henblik på en sådan situation. Tydeliggø-